

vendigt at gaa til saadanne tvingende Bestemmelser for at hæve Agerbruget paa disse Eiendomme, men det tror jeg ingenlunde holder Stik. Man maa i saa Henseende se hen til, hvorledes Forholdene i Virkeligheden ere, om ikke de vedkommende Leiere af saadanne Huse i Reglen taget — vi kunne kun holde os til de store Træer — i Virkeligheden sidde ret sikkert og oftest paa Livstid. Man har andetsteds en eneste Gang forsøgt at anføre Exempler fra et større Godscomplex paa, hvor uheldige Forholdene skulde være. Det da Anførte har jeg imodgaaet ved Oplysninger, der kom mig i Hænde — det var Vallø Stift, det breiede sig om. Jeg skal henvise dertil og ikke forbyde mig mere i det Forhold, idet jeg tror, at man ikke fra de praktiske Forhold virkelig kan hente Argumenter for, at det paa den Maade, som her er foreslaaet, er nødvendigt at stride ind paa dette Omraade.

Jeg skal, da det maaske kan have Interesse, gjentage nogle Oplysninger, som ere givne andetsteds, om, hvorledes Udviklingen paa dette Omraade er foregaaet her i Landet i de sidste 50 Aar. Det har sin Interesse at se det. Det er bekendt nok, at man ikke lægger Hindringer i Veien for Udstykningen, at den foregaar temmlig frit, og at Husenes Antal derfor tiltager i ganske overordentligt Omfang, Noget, som i og for sig er naturligt efter det Spor, hele Udviklingen er kommen ind i. Antallet af Huse var i 1835: 88,000, i 1850: 108,000, i 1860: 137,000, i 1873: 162,000 og i 1885: 186,000. Af det sidste Antal vare Huse med Jord af over 1 Hjerdingaar Hartkorn: 115,097, Huse uden Hartkorn: 36,860. Forholdet mellem Selveierhuse og Fæste- og Leiehuse stillede sig for de 2 sidste opgivne Aar 1873 og 85 saaledes, at i 1873 udgjorde Fæste- og Leiehusene 22½ pCt. af det samlede Antal, i 1885: 17½ pCt. Der har altsaa været en Bevægelse som den, der ønskes fra mange Sider i Retning af Selvete, idet Selveierhusenes Tal er gaaet frem. Vi have jo ogsaa den bekendte Kreditsforening for Huse, som ganske vist har bidraget til, at det er lettere for de Vedkommende nu at erhverve Huse og faae Laan for en Del af Kjøbesummen. — Jeg erkjender altsaa, at der maaske kan være Grund til at tage under Overvejelse, om der bør gjøres Noget, og hvad der i saa Tilfælde bør gjøres; men Regjeringen har ikke været i Stand til at slutte sig til det her foreliggende Lovforslag.

Steffensen: Det foreliggende Lovforslag har jo, som af den høitæredede Minister bemærket, været fremme og forhandlet nede i Folkethinget gennem flere Aar. Det har været fremme en 4, 5 Gange i de sidste 7, 8 Aar, men i en væsentlig forskjellig Skikkelse. Det indeholdt den Gang 5 Paragrafer, nemlig det nuværende Lovforslags Paragrafer 3, 4, 7, 9 og 10. Disse Paragrafer gaa jo i det Væsentlige ud paa at overføre paa Fæste- og Leiehuse Regler om Erstatning for Forbedringer, da jo Lovgivningen om Fæstegaarde, navnlig Loven af 19de Februar 1861, er givet for Gaardenes Vedkommende. Spørgsmaalet herom har været fremme, navnlig under selve Forhandlingerne om Loven af 19de Februar 1861. Tscherning var den Gang Ordfører og afviste under 3die Behandling af Forslaget en saadan Overførelse af Reglerne paa Huse, idet han bemærkede, at man ikke kunde udstrække Lovforslagets Bestemmelse til Huse, da de ikke ere undergivne Fæstetvang, og man saaledes ingen Ret grund havde at staa paa. Heri havde Tscherning utvivlsomt Ret. Den Regel, der var givet for Gaardenes Vedkommende, kunde man utvivlsomt ikke overføre paa Eiendomme, der ikke vare Fæstetvang undergivne, ligesaa lidt paa Huse som paa andre Eiendomme, der efter Omstændighederne kunne fæstes bort eller gives i fri Jorpagtning. Den Ret grund, som Tscherning manglede, har man nu fundet i Folkethinget, og man er kommen temmelig let og i det Mindste for Statskassens og Fæste- og Leiehusmændenes Vedkommende billig til den, idet man nemlig udenvidere har indsat en Bestemmelse i § 1 om at indføre Fæstetvang for visse Eiendomme og i § 5 givet en Bestemmelse om tvungen langvarig Leie af de øvrige Huse, der gaa ind under Loven. Ideen om paa denne Maade at skabe den af Tscherning manglende Ret grund er mærkelig nok, som man kan se af Folkethingstidende for 1886—87, udgaaet fra et Medlem i Thinget, der stod Tscherning nær og sad i Folkethinget, da Loven af 1861 forhandlede. Det er paafaldende nok, siger jeg, at dette er Tilfældet, thi man maa huske paa, at dengang man i 1850 og senere arbejdede paa at skaffe Fæstegaardmændene Eiendomsret til deres Gaarde eller i hvert Fald at skaffe dem saa gunstige Vilkaar som muligt i Tilfælde af Stedets Forbedring m. v., gif man ud fra, at naar Eiendommen var undergivet Fæstetvang, var Jorddrotten — eller hvad man nu vil kalde ham — egentlig ikke fuldstændig Eier, ja man gif endda saa